

MUZEJ SUVREMENE SKULPTURE NA OTVORENOME

Josip Diminić
Mediterranski kiparski simpozij
Labin

Do Muzeja suvremene skulpture na otvorenome u Dubrovi - Labin došlo se vrlo strpljivim, ustrajnim i kreativnim promišljanjima, punih trideset godina, od ideje o Mediteranskom kiparskom simpoziju 1969. u Dubrovi i prvog saziva 1970. godine (Milena Lah, Ivan Kožarić i Antonio Paradiso) pa sve do danas. Ideja o Muzeju živi već oko sedam godina i utvrđena je odlukom Stručnog savjeta MKS-a (prof. Diminić, akademski slikar i kipar-predsjednik, Gorka Ostojić-Cvajner, prof., dopredsjednik, prof. Zvonko Maković, Daina Glavočić-Baumann, prof. Mladenka Šolman, prof. Mate Čvrljak, akademski kipar i dipl. arh. Slavko Baletić), programom razvoja MKS 2000. (studenj 1998.), te potvrđena od strane "Odbora MKS-a 2000" (mr. Branka Šulc, pomoćnica ministra kulture - predsjednica, g. Stevo Žufić, župan Istarske županije, g. Marin Brkarić, gradonačelnik Grada Labina, i prof. Josip Diminić, predsjednik MKS-a).

Vjenceslav Richter, 1972.
snimio: B. Baković

Ante Jakić, 1976.
snimio: B. Baković

Da se malo poigram "poetikom" u načinu gledanja: stropovi i zidovi Muzeja su nebeski svod, pod - prekrasan travnjak Parka Dubrova sa svojim proplancima, dolcima, autohtonim stablima, grmljem i poljskim cvijećem...

"Važno je uočiti kako za muzejski predmet više nije potreban muzej, jer muzealija nastaje muzealizacijom koja se ne mora zbivati u muzeju. Ako se ne mora zbivati u muzeju onda sav naš okoliš, bilo koja stvar, čak krajolik, barem teorijski, može postati muzejski predmet ili, drugim riječima, sve je, barem potencijalno, muzej." (Želimir Laszlo, *Vijenac* br. 95/5, Zagreb, 4. rujna 1997.)

Neposredna blizina štancije Dubrova, vrijedni ladanjsko - gospodarski graditeljski kompleks labinske patricijske obitelji Franković nastao u 18. stoljeću, sam je po sebi dio Parka dopunjen izloščima. Ekspoziti su kamene skulpture i projekti što su "zasadeni" kroz 30 godina rada MKS-a i postavljani uvijek od strane članova stručnih komisija (arhitekata, kipara i povjesničara umjetnosti) na dobre lokacije. Postojeći kompleks se sastoji od sljedećih objekata: skladišno stambene zgrade, vinarskog podruma, priručne radionice-skladišta i nadstrešnice. Nosivi zidovi su dijelom od kamena, dijelom od opeke i u dobrom su stanju, dok su međukatne konstrukcije u lošijem. Ukupna površina svih objekata je 850 četvornih metara, a nadstrešnica ima 295 četvornih metara.

Kada se prema investicijskom programu za 2000. godinu osiguraju materijalna sredstva otpočela bi adaptacija prostora za više namjena.

Galerijski prostor bi se sastojao od izložbenog prostora i priručnog spremišta, a koristio bi se za stalni postav i za povremene izložbe. Ukupna veličina galerijskog prostora iznosila bi 265 četvornih metara.

Ana Bešlić, 1975.
snimio: B. Baković

Prostor za smještaj i boravak sudionika MSK-a previden investicijskim planom obuhvaćao bi dio kompleksa iznad galerijskog prostora (sadašnji stambeni prostor), a imao bi prostoriju za dnevni boravak, kuhinju, dvije dvokrevetne i dvije jednokrevetne sobe. Ukupna površina stambenog prostora bila bi 114 četvornih metara.

Klesarska škola s radionicom sastojala bi se od malog prostora za radionicu, modelarnicu, crtaonicu, spremište alata, urede i garderobno sanitarni prostora. Klesarska škola zauzimala bi 292 četvorna metra.

Klesarska radionica bi se sastojala od velike radionice opremljene pokretnom dizalicom i potrebnim alatima. U njoj bi se izvodili klesarski radovi na skulpturama i pružale usluge trećim osobama. Njena bi površina iznosila 181 četvorni metar.

Nadstrešnica će se koristiti kao vanjski natkriveni prostor za izradu skulptura. Površina nadstrešnice je 295 četvornih metara. U investicijskom programu za 2000. planirani su i novi objekti u kojima bi bio Informativni i izložbeno prodajni centar, što uključuje stalni postav skica, maketa, fotografija i ostalih izdanja,

s mogućnošću organiziranja povremenih izložaba kipara, sudionika simpozija, dokumentacije, prodaju ulaznica, vodiča, monografija, kataloga, razglednica, prospekata, maketa, skulptura i slično, te prodaju alata za kipare. U Informativnom centru je planirana i vizualna prezentacija Parka, a Muzej bi trebao imati i svoju stranicu na Internetu.

Što se tiče vanjskog dijela Dolac-amfiteatar predviđeni su razni sadržaji komorne, promotivne, glazbeno-scenske programe za 200 posjetitelja uz ulaznice. Za akustiku i rasvjetu tog dijela prostora morali bi se angažirati stručni suradnici.

Zahvaljujući kvaliteti i ljepoti prirodnog pejzažnog ambijenta i pogledu na kulturno i povijesno središte - grad Labin i blizinu glavne prometnice Rijeka - Pula, ovaj lokalitet će biti izuzetno atraktivan i upotrebljiv u razne namjene.

Kod samog postava uzimalo se u obzir, uz kiparski rad, i njegovo komorno okruženje; stabla, suhozid (koji će se obnoviti). Neke će skulpture trebati nove lokacije, a neke, koje ne zadovoljavaju zadane kriterije struke, bit će preseljene izvan Parka - Muzeja, uvijek uz korektni dogovor i suglasnost autora.

Muzej s pravom izlazi iz okvira zgrada. U stvaralaštvu, znamo, okviri su akademizma uvijek tijesni, kao i u ovim i svim novim saznanjima o muzejima. Zar nije Marinijev konj izvan zgrade kolekcije Gugenheim u Veneciji, Meštrovićeve skulpture u Splitu, kao i bezbroj takvih u svijetu?!

U Parku skulptura - Muzeju suvremenoga kiparstva na otvorenom, kiparskim djelima i travnjak je postament, stabla paravan-pozadina, sunce-svjetlo, a krave, ovce, psi, pojedinačni šetači grupe su žive slike koje obogaćuju ambijent.

Što ćete bolje? Sve postaje muzej i eksponat (danas bi se reklo instalacija i kojekakvi drugi izumi). Pravedno, zar ne?!

Možda moje ležerno lamentiranje neće biti svakome po volji, ali i u ovom slučaju program i odluke su tu. Važno je ne iznevjeriti

Vasko Lipovac, 1996. Perle, detalj
snimio: J. Diminić

Jozef Janković, 1995.
snimio: Eduard Strenja

kriterije struke kretanjem kroz život. Zna se što radimo kada se previše ne zaokupljamo formalnostima već odgovorno uvažavamo kriterije struke. U ovom trenutku snovi su nam se počeli ostvarivati, zahvaljujući prije svega strpljivom i upornom radu svih suradnika Simpozija, a naročito nekih pojedinaca, te potpori Ministarstva kulture RH, Istarske županije, grada Labina, općini Labinštine te nekih sponzora, uvrštenjem Parka – Muzeja u prioritetni program Republike Hrvatske, Istarske županije i grada Labina, što prati kako stručna tako i financijska potpora. Očekujem jednaku potporu i suradnju Ministarstva turizma i obrazovanja. Ohrabruje ujedno i skup *Mediji, kultura i turizam*, održan od 24. do 30. rujna ove godine u Dubrovniku. Rekosmo da je ideja o MKS-u nastala 1969. godine. Tada je direktor ugostiteljsko-turističke organizacije "Istra", g. Lucijan Martinčić pozvao dr. Branka Fučića i mene da predložimo sadržaje u kulturi za sanaciju u Dubrovi koja se planirala obnoviti (do danas još nije uspjelo, možda će sada?). Tada sam predložio da se u Dubrovi održava kiparski simpozij, u čijem je parkovnom prostoru idealan atelje na otvorenom pod suncem i u hladovini krošnji stabala u okruženju velikog parkovnog

prostora. S postavljanjem nastalih skulptura na Simpoziju, kao što sam već spomenuo, počelo se s prvim sazivom 1970. godine. Tako je počelo, a prostor je bio kao bogomdani, kada odvajkada predodređen za nastalu ideju. Problema je bilo do neba, ali kako se vidi, ustrajali smo, ističem, punih trideset godina zahvaljujući intuiciji kao niti vodilji, hranjenoj i građenoj entuzijazmom, ljubavlju i profesionalnim određenjem bez kompleksa (kiparstvo je i moj prirodni odabir i sudbina - diplomirao sam slikarstvo kod prof. Marina Tartaglie 1963. u Zagrebu). Da nije bilo razumijevanja i podrške, danas sve više i onog drugog, Simpozija ne bi bilo! Jer, "...kad nešto želiš, sav se Svijet uroti da tu želju i ostvariš" (Paulo Coelho, "Alkemičar", V.B.Z. Zagreb, 1998.).

Autorska grupa je upravo pred zgotavljenjem Projekta uređenja Parka skulptura Dubrova. Po projektu će se pristupiti uređenju Parka (radovi su u toku od ranije) za proglašenje Parka skulptura Dubrova Muzejem suvremenog kiparstva na otvorenome. Dovršenje uređenja prostora trebalo bi biti okončano (uvijek

Milena Lah, 1970.
snimio: B. Baković

otvoreno za nove pomake) tijekom 2000. godine, tj. neki od pet investicijskih projekata dovršeni, a drugi započeti, ovisno o financijskim mogućnostima.

Do sada je realizirano 76 skulptura od kojih je 68 postavljeno u Parku, a 8 izvan njega. U planu je dovršenje projekta "Bijela cesta" u dužini od 800 metara, koja spaja (povezuje) dva dijela Parka. Do sada su realizirane tri dionice, svaka u dužini od 25 m, širine 4,80 m (kipari: Dora Kovačević, 1997.; Nikola Džaja, 1998.; Ivan Briski, 1999.). U samom Parku skulptura – Muzeju predviđa se oko 100 skulptura i projekata većih i velikih dimenzija (visine od 3 m nadalje).

Od samog početka kipare sudionike predlagali su i odabirali članovi Stručnog savjeta. Uz ispriku drugima, nabrojiti ću samo neke prijašnje članove: dr. Vanda Ekl, prof. Vladimir Bužančić, dr. Boris Vižintin, akad. kipari Milena Lah, Kosta Angeli Radovani, Raoul Goldoni, Marija Ujević, dipl. ing. Zdenko Sila i drugi.

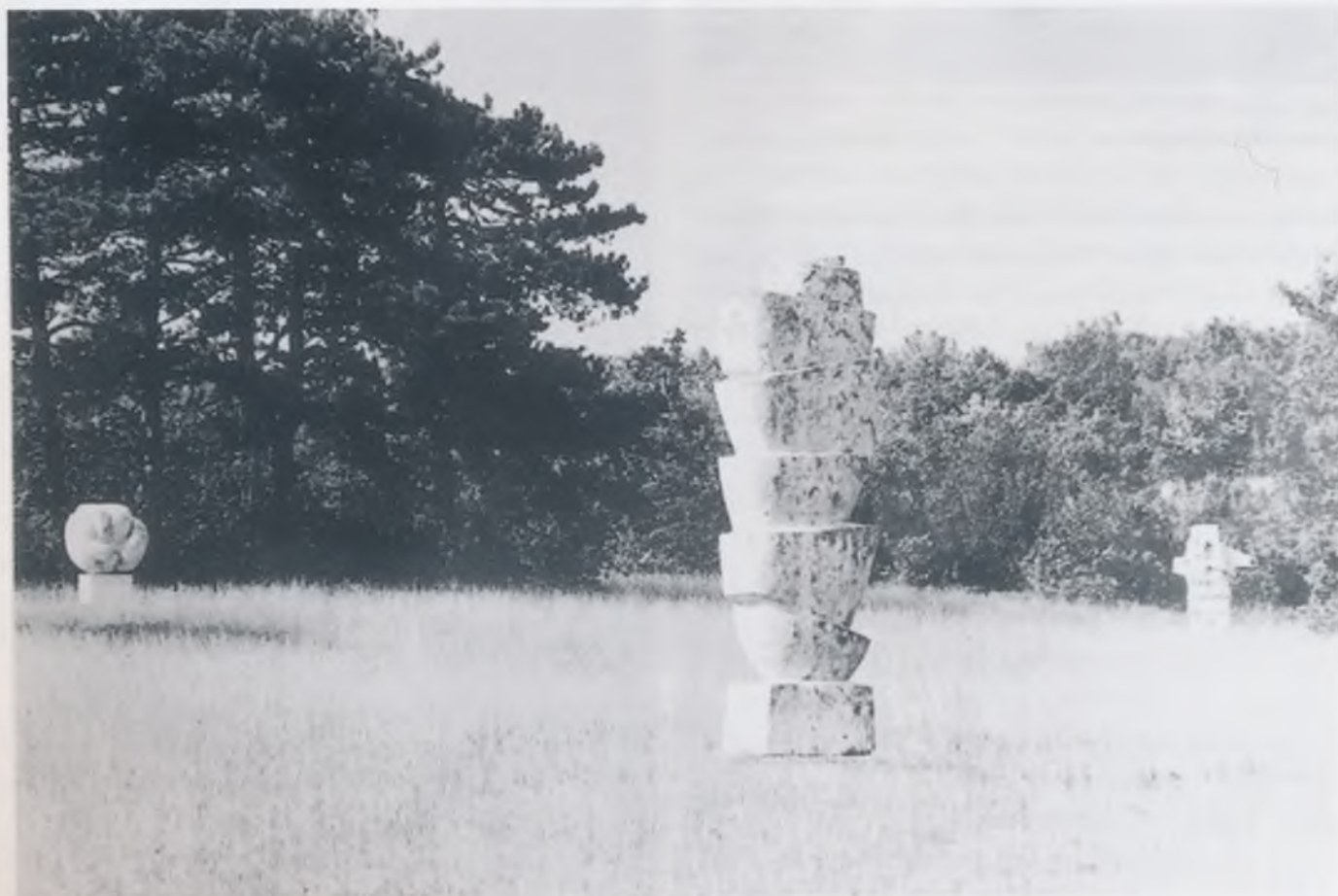
U jednom sazivu sudjeluje 2 do 7 kipara iz Hrvatske i svijeta. Kipari su simbolično honorirani, osigurava im se prehrana i hotelski smještaj u Rapcu, osigurava se kamen iz kamenoloma

Vinkuran kraj Pule ili Kanfanara, alat i ostala sredstva za rad te suradnici klesari. Prema propozicijama MKS-a, realizirane skulpture i projekti, makete i skice ostaju u vlasništvu Simpozija. Do sada je sudjelovao 71 kipar (nekoliko kipara dvaput). U 27 održanih simpozija ostvareno je 76 skulptura i projekata. Simpozij se nije održao 1980., 1981. i 1986. godine zbog novčanih poteškoća!

Neke skulpture i projekti dislocirani su i postavljeni izvan Parka Dubrova (grad Labin, Pazin, Zagreb - vila Zagorje, Ilok, Vukovar, Pićan, Rabac), uvijek u vlasništvu i s oznakama MKS-a.

Na Simpoziju mogu sudjelovati afirmirani kipari iz zemlje i svijeta svih generacija, a poželjno je da imaju iskustva u radu s kamenom.

Simpozij traje od 30 do 45 dana. Počinje uvijek 1. kolovoza, odnosno prve nedjelje u kolovozu. Ističem, malo u šali, za dosadašnjih 27 saziva uvijek je bilo sunčano na svečanom otvorenju i zatvaranju Simpozija.

Šime Vulas, 1975.
snimio: B. Baković

Kod definiranja zaokruživanja Parka – Muzeja, postav na otvorenome biti će stalan, bez tematskih ograničenja, otvoren prema svim suvremenim stvaralačkim datostima.

U ulozi u koju sam upao i u kojoj se nalazim puna tri desetljeća (kako je znao reći slikar naivac Buktenica "...kako si se popeo, tako se i skalaj") nekako izdržavam.

Želim, ako bude sreće, sudjelovati još koju godinu u realizaciji svih bitnih programa, kada sam već toliko dugo, u suradnji s pojedincima - suradnicima, u suradnji s Ministarstvom kulture Republike Hrvatske, Istarskom županijom, gradom Labinom i ostalim općinama Labinšćine, Ministarstvom turizma, obrazovanja i institucijama u Europi i svijetu.

Pojedinac u ovoj fazi razvoja Simpozija može sve manje, nužno se hitno profesionalizirati, tj. zaposliti organizacijskog direktora, kustosa - povjesničara umjetnosti.

Smatram da su radovi kipara Antonia Paradisa, Ante Jakića, Branka Ružića, Ane Bešlić, Zdenka Kolacia, Tomislava Kauzarića, Petra Hadžiboškova, Jozefa Jankovića, Peruška Bogdanića, Vjenceslava Richtera, Slavomira Drinkovića, Vladimira Gašparovića, Bogdana Bogdanovića, Ante Marinkovića, Ratka Petrića, Šime Vulasa, Nane Zavagna i projekti "Bijele ceste" najvrjednije što imamo u Muzeju suvremene skulpture na otvorenome. To je naravno moj subjektivni sud. No, na svu sreću, većina radova je visoke umjetničke vrijednosti, svega se nekoliko skulptura ne može isticati naročito uspješnima, tj. one koje imaju nesporazum s kamenom.

Simpozij se rodio, i vjerujem trajat će, ako ne drukčije onda kao arheološko nalazište (malo šale ili zbilje?).

MKS, Park skulptura, Muzej, bez sumnje će postati nezaobilazan Centar suvremenog kiparstva od velikog značenja za našu zemlju, a nadam se i šire. Želim da se ovaj moj osobni optimizam o budućnosti potvrdi, jer usprkos svemu, vjerujem u dobar duh kreativne ljepote - trajanje u suživotu prirode, čovjeka i stvaralaštva.

Summary:

The Open-air Museum of Contemporary Sculpture

The idea of founding an open-air museum of contemporary sculpture in Dobrova-Labin dates back some thirty years. The complex of farm buildings of the patrician family Franković from the 18th century is a space where stone sculptures made through these thirty years of the Mediterranean Symposium of Sculptures have been "planted". The existing complex consists of a warehouse and residence, a wine cellar and ancillary workshops and storage rooms. The total area is spread over 850 square metres with a porch covering 295 square metres. According to the investment project for the year 2000, plans are in place for the restoration and adaptation of the existing space as a gallery, residence (for participants), as well as a school and workshop for sculptors.

Another building is planned for an information centre and an exhibition salesroom that could also be used for occasional exhibitions. Outside, an amphitheatre is planned for promotional purposes, music and drama programmes for some 200 visitors. At the Open-air Museum of Contemporary Sculpture everything is incorporated into the natural surroundings. The lawn is the mount, the trees are a screen, and the sun gives lighting, while passers-by and strollers are the visitors. The official opening is expected at the beginning of August 2000 when a new session of the Mediterranean Sculptors' Symposium in Stone is scheduled to begin with invitations being offered to all established sculptors from Croatia and abroad under the condition that they have some experience in working with stone. The symposium will last 30 to 45 days.

The Mediterranean Sculptors' Symposium is set in the existing surroundings in the harmony of nature, man and creativity, and it will, without a doubt, become a compelling centre of contemporary sculpture, very important for our country and perhaps even abroad.